

לפחות כך חשבתי – אז יכולתי לומר: זה שלי. עכשיו זה נראה לי מוכר. שללתי את השלילה¹. אבל שלילתה של השלילה איננה חיוב. העובדה שטשטשתי את הפער ביני לבין המקום שאני חי בו לא מעלימה אותו. היא לא מעלימה את העובדה שתחושת ההרמוניה המדומה שיש לי עם הבית מתכוננת מהפער הזה, מהשלילה הזו. מהעובדה ש"זה לא זה".

אז אני בא כל יום הביתה מהעבודה, מהאוניברסיטה, מהמכולת. הבית הוא תמיד אותו בית וכל יום מאז אותו יום שעברתי אליו הוא נהיה יותר ויותר מוכר. אני מכיר את המרצפת השקועה לעומת המרצפות האחרות. את הסדקים הקטנים בקיר הנוצרים מהיסחפות האדמה. את הטיח המתקלף באמבטיה. את הדלת שקצת חורקת. ובאמת הייתי רוצה לחשוב שאני מכיר את הבית כל יום. ככה לפחות הייתי רוצה לחשוב. אבל הסדקים האלה בקירות, השקיעה של המרצפות, הקילוף של הטיח – הם מתרחשים כל יום, מפצלים את תחושת ההיכרות שלי, מעלים מחדש את השלילה שלה. הזרות הזו תמיד תהיה כאן; ולא הייתי אומר שמהותה נחשפת על ידי סדקים וחריקות כי היא לא צריכה להיחשף. היא תמיד-כבר פועמת בחיי היום יום שלנו: בתמונה התלויה כך שתסתיר את הטיח המתקלף, במפה המכסה את כיעורו של השולחן, במלחיה המונחת כך כדי לכסות את כתם היין שלא יורד.

אך גם אם הייתי בונה את ביתי בעשר איצבעותי, זה תמיד לא יהיה "זה". כי כל סדק בקיר, כל חריקה של דלת, כל חתול שמשוטט בחצר, כל אלו יבהירו לי – השטע הזה ביני לבין הבית תמיד יהיה נוכח. תמיד תחושת השייכות תחמוק ממני, תעוץ² על ידי הסדק.

ואולי זה רק אני.

1 פרויד דיבר על הקשר בין השלילה (שלילת הפער, במקרה שלנו) לבין ההדחקה (הדחקת העובדה שאנו לא "בבית"). ראו "קריאה נוספת".

לפני שנה וקצת עברתי לדירה חדשה. כן, המילה דירה די קטנה על הבית הזה: בית שהוא כמעט בית פרטי, עם גינה גדולה, עץ אשכוליות, עץ תפוזים ועץ שסק בחצר. ואחרי מגורים של כמה חודשים, כשהירקות החלו לגדול והתחלתי לאפות לחם באופן קבוע, נראה היה שאני למעשה גר בתוך צימר. אבל צימר הוא מקום שאתה בא אליו רק לכמה ימים, כאורח, ואולי הייתי צריך לזהות את העובדה הזו כבר בהתחלה, כשהחתולים של הדיירים הקודמים, שירדו מהארץ, שוטטו בחצר כאילו הייתה שלהם. בסופו של דבר הם נעלמו, למרות שמדי פעם רואים אותם פה ושם.

אז מתי באמת הכרתי את הבית שלי, אם המצב ה"טבעי" שלי הוא מצב של היות-אורח, בעוד החתולים שנעזבו הם הבעלים האמיתיים? נראה לי שהפעם הראשונה והאחרונה שבאמת הכרתי את המקום שאני גר בו הייתה ביום הראשון שהגעתי אליו. כשידעתי בוודאות שהוא לא שלי. שמישהו אחר גר פה ועכשיו הוא כבר לא. ברגעי המעבר האלה, שבהם, מצד אחד, אין תביעת בעלות על הבית; ומצד שני בהם נמצאתי על סף הכניסה (לעוד) דירה שלכאורה אוכל לקרוא לה בית – ברגעים אלה יש שטע, יש צרימה כזו, זו שצורמת באוזניך "זה לעולם לא יהיה שלך" – והצרימה הזו נוכחת למולך. אבל אני בחרתי לעצום את עיני ולחתום על החוזה.

אז כשבאנו לפה ישר התחלנו לנקות, לשפשף, לעדור את האדמה, להפוך את הכל, שאף זכר מהדיירים הקודמים ואלה שקדמו להם לא יישאר פה. כי מה שנוכח לנגד עיני הוא העובדה שזה לא שלי. זה פשוט לא. וכמה ימים אחר כך, כשכל החפצים היו מוצבים ב"מקומם", כשהכל הבריק מניקיון, ששום זכר לחיים אחרים לא נראה באופק – או

מה זה בית, מה הופך דבר מה לביתי? למוכר? לשייך ליי? נוכל בקלות לענות: העובדה שאנו חיים בו, משתמשים בו. אבל האם השימוש שחוזר על עצמו, היומיומי בו הוא מה שהופך אותו לשלנו? שני המאמרים הפעם גילו שדווקא לא.

המקומות המוכרים ביותר לנו, המקומות שכלפיהם אנו מרגישים שייכות הם דווקא המקומות שבהם האוטומטיות של השימוש היומיומי נשברת. כלומר, דווקא איפה שהשימוש באובייקטים סביבנו נעשה פחות ברור מאליו, אז אנחנו מבחינים בהם. היידגר נותן דוגמא מפורסמת של פטיש שנשבר. דווקא כשהוא מפסיק לתפקד, אז, לראשונה, אנו מבחינים בפטיש, ביכולותיו, במאפייניו, בחומריות שלו, בפטישיות שלו.

המאמר השני נותן דין וחשבון לעובדה שהשבירה הזו אינה פשוטה. הכתם שלא נמחה גורם לתחושת מועקה. יחד עם זאת, השבירה היא נוחה היא הכרחית כדי שנוכל לומר שהדבר הופך להיות שלנו. כפי שמראה המאמר הראשון, הסדק, המרצפת העקומה, הכתם, הם המקומות שגורמים לנו להרגיש בבית. יש כאן כפילות: מצד אחד, שבירת היומיום, הרצף החזרתי, היא מעיקה; ומצד שני, בלעדיה, אם הרצף לא היה נשבר, היינו מאבדים את הזהות שלנו, את מי שאנחנו.

החיבור בין שני המאמרים מראה את **הדואליות המוזרה בין היות-מוכר והיות-זר:** מה שגורם לנו להרגיש בבית אלו המקומות שבהם הבית לא מתפקד כמו שהיינו רוצים. המקומות שבהם הבית הוא "הכי שלנו" הם המקומות שבהם הבית שונה מאיתנו, חורג מאיתנו, גורם לנו למועקה. כלומר, להרגיש בבית פירושו להרגיש זר.

